

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Arg. II.

Onsdagen den 25 november 1919.

№ 28.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Svenskt möte i Reval beslutar bilda en estlandsvensk lokalavdelning till Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet.

Lördagen den 15 nov. voro revalssvenskarna samlade i svenska skolans lokal härstades. Stud. Kurt Tötterman från Helsingfors redogjorde för den allsvenska rörelsen och föreslog bilda en lokalavdelning till Riksföreningen även härute i det svenska Estland. En sådan anslutning vore just nödvändig för ett gemensamt framgångsrikt arbete för svenskhetens bevarande också bland „aiabolands“ isolerade svenskar, tyckte talaren. Då kunde vi också med större rätt räkna på hjälp och understöd från det gamla moderlandet i arbetet för de förskingrade landsmännen.

Under den därpå följande diskussionen framgick, att hela mötet var för en anslutning till Riksföreningen och det genom att vår kulturförening Svenska Odlingens Vänner (S. O. V.) i sin helhet anslöste sig. Det vore lyckligast för oss och i många avseenden nyttigt! Några uttalade dock betänkligheter beträffande S. O. V. anslutning, finnande en sådan plan möjligen för svår att genomföra, men om möjligt önskade mötet, att just S. O. V. bleve den länk, som förenade oss med den allsvenska världsorganisationen.

Mötet beslöt enhälligt uppta frågan till behandling på S. O. V. 10-årsmöte i december d. å. Vi för vår del vilja hoppas, att 10-årsmötet då fattar ett beslut, som överensstämmer med det ovannämnda mötets önskan, ty därpå skulle vi endast vinna. Några nämnvärda hinder torde icke heller finnas för S. O. V. anslutning till den allsvenska rörelsen, då flera föreningar i Finland gjort detsamma. Att vi vore tvungna att något höja på medlemsavgiften får icke heller betraktas

såsom någon faktisk svårighet, ty det är icke bortkastade pengar. Vi hoppas sedan få icke blott lika mycket utan mycket mera igen i form av understöd av Riksföreningen, ty våra svenskar äro nog att räkna bland dem, som äro i största behov av uppmuntran från rikssvenskt håll, och numera äro vi säkra på, att icke bli avglömda, utan hoppas vi i en snar framtid på ett nära kulturellt samarbete. Men vi få icke heller själva lägga händerna i kors och endast vänta, att andra skola hjälpa oss. Nej, vi måste göra allt, vad i vår förmåga står, för att bevara vår ungdom! svenskhet åt vår „andliga moder“, ty hon är värd det!

Bröder och systrar i förskingringen! Upp till allsvensk samling!
N. B.

Jag gått så långt från stigarna.

En rikssvensk krigsman, som deltagit i Estlands frihetskamp, skriver till „Kustbon“:

Jag gått så långt från byarna,
de gamla svenska byarna,
där vita kyrkor sträcka sig
mot himlens azurblå.

Jag gått så långt från stugorna,
de kära röda stugorna,
som röda lövomkransade
med vita gavlar stå.

Jag gått så långt från stigarna,
de gamla kända stigarna.
Jag gått så långt från far och mor
och barndomshemmets stig.

Narva, i okt. 1919.

Eric P—n.

Svenska Estland.

Reval.

I förra numret talade vi om den svenska dagens firande i svenska skolans lokal samt omnämde bland annat rektor Uno Stadius intressanta tal „om den syskonkedja, som binder samman svenskarna kring Östersjön.“ I dag skola vi enligt löfte i mån av utrymme berätta något litet om mötet dagen därpå, den 7 november.

Rektor Stadius höll ett både intressant och roligt (om vi så få uttrycka oss) föredrag om folkbildningen.

Talaren framhöll först folkbildningen i allmänhet och ville därmed så småningom få frågan, vad som hos oss vore mest av behovet påkallat och vad som här i den närmaste framtiden borde företagas, besvarad. Jo, folkhögskolan, som är en skola och ett ungdomshem tillika, borde även vara det mål vi eftersträvade. Folkhögskolan fostrar en god, stark, modig svensk ungdom. I den erhålla ungdomarna en ljus och glad livs-

åskådning. För övervinnandet av det fula i världen, som heter pengar, hade talaren flera goda råd till hands. Det gällde att vända sig till Sverige, som icke blott vore i stånd att lämna materiell hjälp utan även hjälp i form av andliga arbetskrafter, dessutom kunde vi själva genom olika tillställningar skaffa oss medel. Till att börja med kunde det gå ann att börja med en flyttande folkhögskola och kortare kvällskurser. Sådana kurser skulle bereda jordmän för den fasta folkhögskolan. „Såningsmän“ borde utsändas, som hölle tillfälliga väckelseföredrag om folkbildningsarbetet m. m.

Åhörarne blevo alldeles hänförda av det hjärtevarma, roliga, fängslande talet. Det goda intrycket förnimmes ännu idag.

Därpå följde meningsutbyte med åhörarne, en s. k. diskussion, som gav vid handen, att vi icke blott saknade medel utan även arbetskrafter för såväl det ena som det andra, men alla voro fast beslutna att icke ge sig innan målet nåtts. Vi finge själva göra vad vi kunde: öppna sångkörer, fortsätta med biblioteksverksamheten, utge „Kust-

Nykterhets- och folkbildningskongresserna.

I förra numret omnämnde vi dessa kongresser, som anordnats den 8, 9 och 10 november. Här få vi tillägga, att som representanter från Sverige voro lektor O. Olsson och riksdagsmannen August Ljunggren samt från svenska Finland den förut omtalade rektor Uno Stadius närvarande. Gästerna hedrade även de estniska kongresserna med några tal på svenska, vilka tolkades av vår folkrepresentant H. Pöhl samt ett tal av herr M. Westerblom. Lektor Olsson och rektor Stadius talade om goodtemplarverksamheten och studiecirkelarbetet jämte folkbildningsarbetet i allmänhet i Sverige och svenska Finland. Riksdagsmannen Ljunggren talade om nykterhetsverksamheten Sverige och det brattiska systemet. Dessa representanters från våra grannland tal gjorde ett mycket gott intryck på de estniska kongressdeltagarna. — Herr Ljunggren har sedan tillsammans med inrikesministern Hellat besökt vår frfront.

Ungdomskongress hade anordnats för skolungdomen här i Reval den 16 nov.

Danmark representerades av Stud. Bengt Wolontis och svenska Finland av. Stud. Kurt

Töttermän, vilka båda på kongressen talade om ungdomslivet och verksamheten bland skolungdomen i Danmark och svenska Finland.

Klander och kritik.

Liksom varje enskild person har sina fel, goda och dåliga egenskaper, så även varje nation. Och vi svenskar äro visst icke utan brister. Mycket, mycket kunde vara annorlunda och bättre än det är. Avundssjuka t. ex. skall vara ett av våra många fel. Livegenskapen har kvarlämnat hos oss egenskaper, som en alltid fri svensk ej känner till. Dock, vi älska ändå vårt folk, oaktat dess fel. På samma gång vill vi genom en hovsam kritik råda bot på felen. En främmande däremot bara klandrar, påpekar felen ej för att bättra utan ned-sätta, smutskasta. Vi känner smärta och sorg över våra lyten främlingen däremot skadeglädje. Och genom allt går en underström av varm, förlåtande kärlek och en känsla av stolthet att kunna räknas till ett folk, som oaktat sekellånga förtryck förmått bevara så mycket av äkta svenska drag. Och blodsbanden förena och den gemensamma kärleken överskyler en myckenhet av våra brister.

Farbror Svenske.

bon" även 1920 m. m. Förr eller senare skulle vi uppnå målet — folkhögskolan.

Böcker och skolmateriel.

Rektor Uno Stadius har medfört som gåvor boksamlingar från Söderström & comp., Holger Schildt och Sv. folkskolans vänner för våra folkbibliotek och Stud. Kurt Tötterman har som gåvor medfört en hell massa väggkartor för våra skolor.

För dessa gåvor uttalas härmed ett enkelt varmt tack till alla goda givare!

S. O. V. och Sv. Folkf. styrelser.

Ormsö.

På senaste S. O. V:s sammanträde bestöts föreslå årsmötets förläggande till Nuckö prästgård. Skulle isförhållandena medgiva, så redan julferierna. Vi tänka då riktigt översvämma gamla Nuckö prästgård. Rikullbor och svenskar i Reval samt Svenska Estland runt! Till samling på Nuckö och så mangrant som möjligt! Och Ni Nucköbor, bevisa eder samhörighetskänsla genom att i god tid göra upp planen för edra gästers emottagande!

Det duggar av böcker till vårt bibliotek både från Sverige och Finland, t. o. m. från Holland har böcker avsänts f. v. b. hit. — En blandad kör är under bildning här med pastor Malm som ledare. Lycka till!

Ormsöbo.

Sverige och Finland.

Ärkebiskopen om Rigas vädjan. En gripande vädjan har i dagarne riktats till Sveriges ärkebiskop från Rigas prästerskap om hjälp och bistånd åt den olyckliga staden. Ärkebiskopen har offentliggjort den och fört den vidare, framför allt till England och Amerika.

Den allsvenska rörelsen. Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet hade onsdagen den 5 nov. ett extra styrelsesammanträde i Göteborg. Därvid meddelade arbetsutskottet, att sedan senaste sammanträde icke mindre än 6 nya lokalavdelningar bildats, därav 5 i Sverige och 1 i Finland. Lokalföreningar ha hittills bildats blott inom Sverige och det svenska Finland. Deras antal uppgår f. n. till 38. I den

övriga världen sker anslutningen dels personligen av utlandssvenskar, dels så att utlandssvenska föreningar med hela sitt medlemsantal ingå i riksföreningen, som därigenom blir den allsvenska världens organisation.

En praktisk uppfinning. En direktör Lundstedt har utexperimenterat ett tvättpulver, som äger den epenskagen, att det gör allt mekaniskt arbete med kläderna onödigt. Man låter bara en lösning av tvättmedlet koka i 20—30 minuter, varefter de sköljas och äro rena.

Vid en visning för tidningsmän erkändes allmänt pulvrets duglighet. Hemskt smutsiga kökshanddukar blevo fullt rena på en halvtimme utan någon gnuggning. Vad detta betyder för ett hushåll är lätt att förstå. Pulvret utkommer snart i handeln.

Flertalet av den östsvenska riksdagsgruppen ha anmält sig som prenumeranter på Kustbon och insänt 300 Fmk. såsom prenumerationsavgift.

Riksdagsmannen, professor Georg von Wendt, Helsingfors, som insänder nämnda belopp, skriver bland annat till „Kustbons“ redaktör:

„Tillsvidare är ju östsvenskarnas ställning här i Finland långt ifrån klar. Den självstyrelse vi uppställt som ett mål är visserligen erkänd i princip i regeringsformen, men förverkligandet låter allt ännu vänta på sig. Med varmt intresse hava vi följt edra, de estländska östsvenskarnas, strävanden och hoppas på ett nära kulturellt samarbete så snart blott förhållandena i någon mån klarnat.“

Vi få blott tillägga, att Estlandssvenska bildningsvännerna med stor glädje skulle hälsa ett sådant samarbete.

Politiska nyheter.

Ställningen på våra fronter.

På Narva-fronten var krigsverksamheten under den gångna veckan hela tiden synnerligen livlig. I början av veckan hade nordvästra armén genom att draga sig tillbaka från positionerna utanför Petersburg närmast sig vår gräns. Den var tvungen att gå på gång vika för fiendens övermakt. Den 14 november lämnade de sista avdelningarna av nordvästra armén

Jamburg. Järnvägsbron över Luga vid Jamburg, som ett par dagar förut blivit färdig, förstördes sedan av våra egna trupper. Till följd av att Jamburg övergått i fiendens hand, fingo våra trupper draga sig tillbaka till linjen av sjöarna Kopenskoje och Glubokoje (vid Finska viken), varest fronten med anledning av att sjöarna igenfröso var tvungen att draga ut sig samt sträcka sig långt framåt, vilket var ofördelaktigt, varför den drog sig tillbaka utmed floden Luga. Från och med den 16 november äro alltså våra trupper uppställda utmed floden Luga, från Finska viken ända till Jamburg—Narva-järnvägen. Fienden anfaller hela tiden ursinnigt oupphörligt bombarderande våra ställningar med fruktanvärd kanoneld samt sändande sina stridstrupper i tät kedjor mitt i vår träffande eld. Alla hans anfall ha dock tillbakavisats med stora förluster för honom själv. Isynnerhet häftigt försöker fienden närma sig järnvägen norr om floden Luga från området av byarna Shabino och Kolmatka. Han tränger nätter och dagar oupphörligt på. Men genom elden av våra kulsprutor ha alla anfallande trupper fullständigt blivit avmejade och nedgjorda som gräs. Söder om järnvägen voro avdelningar av nordvästra armén till följd av fiendens anfall tvungna att från Oudova tåga till byarna Anneskaja, Terbina, Nisöi, Stora-Sherdjanka och Dolgaja Niva. Vid floden Narova söder om byn Dolgaja Niva var det eldväxling endast över floden. Fienden har icke gjort försök att tränga över floden in på vårt område.

I riktningen av insjön Pskov (Pleskau) voro våra trupper med anledning av att sjön igenfrusit på vakt för att förhindra fiendens försök att komma över isen.

I Pleskau-riktningen har fienden ställt upp sig på sin förra ställning framför vår befästa linje. Försök till anfall ha här från fiendens sida under verkans lopp icke gjorts. Endast den 20 november anföll 6-te kommunistiska regementet (omkr. 350 man) ett av våra kompanier. Detta anfall tillbakavisades med vår eld. Spanarsammanstötningar har det hela tiden förekommit. Våra spanare samla uppgifter angående fiendens befästningsarbete, som sedan förhindras med våra kanoner. Fienden är här fortfarande mycket närvös och bombarderar ofta utan att tillfoga oss

och våra ställningar någon skada. Järnvägen från Moglino station till Pleskau har fullständigt blivit förstörd av fienden för att därigenom förhindra våra pansartågs anfall. Sinnesstämningen är bland rödgardisterna till följd av det dåliga vädret och bristfälliga kläder mycket nedstämd. Undantag göra endast några regementen, där ordningen och levnadsvilkoren äro bättre.

Den nya ministärns sammansättning är följande:

Premiärminister: Jaan Tönnisson,
 Utrikesminister: Aadu Birk,
 Inrikesminister: Alexander Hellat,
 Justitieminister: Jüri Jaakson,
 Krigsminister: August Hanko,
 Finansminister: Johan Kukk,
 Handels- och Industriminister: Nikolai Köstner,
 Jordbruksminister: Theodor Pool,
 Bildningsminister: Konstantin Treffner,
 Vägminister: Eduard Säkk,
 Sivilminister: Anton Palvadre,
 Livsmedelsminister: Jaan Kriisa.

ANNONSER

GUDSTJÄNST

i svenska St. Mikaelsskyrkan, Riddargatan 9, hålles varje söndag kl. 10 f. m.

Söndagen den 30 nov.

förrättas gudstjänsten i St. Mikaelsskyrkan med skriftermål och nattvard.

Två duktiga svensktalande flickor

erhålla lärarplats som tjänarinnor hos svensk familj på ett mindre arrendegods i närheten av Pernau. Blott inre arbete. Svar med angivande av löneanspråk till

„Human behandling“
 detta blads expedition.

UNG MAN,

behärskande estniska och som har lust att lära jordbruk erhåller plats mot fritt uppehälle och mindre lön.

Svar till „Pålitlig“
 detta blads expedition.